

והיכי דמי?

כגון דאיכא לפנינו פחות מכביצה של אוכלין אחרים. ונגעו אותם אוכלים בהאי בצק שדבוק בסידקי העריבה, ונצטרפו יחד עמו לשיעור כביצה. ונגעה בהם טומאה בעודם מחוברים זה לזה, ונטמאו, ואחר כך נגעו באוכלים אחרים.

בפסח — אם יש בבצק זה כזית, הרי למרות שאין בעליו מקפיד ליטלו משם, אין הוא בטל לכלי, משום דאיכא כזית מחמת חמץ בפסח עושהו לזבר חשוב בפני עצמו, שאינו מתבטל לכלי, על אף שאין הבעלים מקפידו ליטלו משם.

וכמו שמצינו ברישא, שכזית חמץ בסדקי עריבה הוא חשוב לענין איסור חמץ בפסח, שאין בצק בשיעור כזית מתבטל לגבי העריבה.

הלכך, הוא מצטרף עם האוכלין שנתחברו עמו לשיעור כביצה, כדי לטמאות אוכלים אחרים.

אך אם אין בו כזית, שאין בו חשיבות של איסור חמץ בכזית, ואינו מקפיד ליטלו משם — אינו חשוב להצטרף לטמא טומאת אוכלין, היות והוא מתבטל אל הכלי.

אבל בשאר ימות השנה, שלא בשיעורא תליא מילתא, כיון שאין כאן איסור חמץ שיחשיבנו.

אלא דבקפידא תליא מילתא — הרי דוקא אם מקפיד עליו ובדעתו ליטלנו משם, והוא חשוב אוכל הואיל וסופו ליטלו משם, הרי הוא מצטרף עם אוכלין אחרים לשיעור כביצה לענין טומאת אוכלים.

אבל אם הוא רוצה בקיומו בתוך סדקי העריבה — הרי הוא כעריבה. ובטל ממנו

אחרות, עדיין קשיא. שהרי הרמב"ם כלל כל מיני תערובת, שניתרים על ידי דנפסלו לאדם. ואף אי משכחת לה שהם ראויים לחמע עיסות אחרות.

והנראה, דתערובת חמץ אסורה משום טעם כעיקר. וכבר נתבאר בשיטת הרמב"ם. [יעוין לעיל מד ב הערה 3] דכל דין טעם כעיקר תליא בדין אוכל. וכל שאינו ראוי לאכילת אדם, פקע מיניה דין טעם כעיקר. חידושי רבינו חיים הלוי.

עוד כתב שם, דבלאו הכי לא קשיא. שהרי נתבאר ברמב"ם, דטעם ההיתר הוא משום שאין צורת החמץ עומדת. ודוקא כשהחמץ בעין, עדיין יש בו צורת חמץ, עד שיפסל מאכילת כלב. אבל כשהוא בתערובת, אם אינו ראוי לאכילה, נפסדה צורת החמץ.

מאכילת אדם בלבד, ועדיין הוא ראוי לאכילת כלב, מותר לקיימו. שכתב בפרק ד הלכה ח והלכה ט: אבל דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה, הרי זה מותר לקיימו בפסח. כיצד? — עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות, אפילו נתנו שעה אחת קודם שעת הביעור, הרי זה מותר לקיימו. והמשיך בהלכה י: וכן הקילור והרטיה והאספלגית והתריאק שנתן לתוכן חמץ, מותר לקיימן בפסח, שהרי נפסדה צורת החמץ.

וצריך עיון, הרי בפת שעפשה לא התיר אלא משום שנפסלה מאכילת כלב [כמבואר בדבריו בהלכה יא]. ומאי שנא תערובת חמץ, שסגי להתירה על ידי שנפסלה מאכילת אדם. ואף שיש לומר דדוקא בפת אסרינן כל שהיא ראויה לכלב, משום שראוי לחמע בה עיסות